

Zalving in Bethanië en intocht

Periodethema: De rondwandeling
Johannes 12: 1-19

a. Jezus gezalfd (Joh. 12: 1-8)

UITLEG VAN DE TEKST

Na de opwekking van Lazarus (zie B4.31) is de Heere Jezus weggegaan naar de stad Efraïm. De spanning rondom Hem is hoog opgelopen. Onder leiding van Kajafas zijn de overpriesters en Farizeeën tot de conclusie gekomen dat Hij moet sterven (Joh. 11: 50, 53 en 57). Tegelijkertijd hoopt het volk dat Hij naar het Pascha zal komen. Zes dagen voor het Pascha komt de Heere Jezus weer te Bethanië. Johannes maakt duidelijk dat het de plaats is waar Hij Lazarus opwekte. Als Hij daar (vers 2) is, wordt voor Hem een maaltijd aangericht (gr. deipnon wat een formele maaltijd, meestal 's avonds, aanduidt). Martha dient en Lazarus zit mee aan de maaltijd. Even vraag je jezelf als lezer af waar Maria is. Dat wordt snel duidelijk (vers 3). Ze heeft een pond zalf van onvervalste en kostbare nardus genomen. Nardus komt van een gewas van de plantensoort Valeriana, vermoedelijk afkomstig uit India. Uit de wortel wordt de kostbare nardusolie bereid. Tarsus was beroemd om het winnen van nardus. Nardus wordt bewaard in kleine flesjes met een nauwe hals. Met deze zalf heeft ze de voeten van de Heere Jezus gezalfd. Daarna heeft ze met haar haren Zijn voeten afgedroogd. In de andere evangeliën wordt verteld dat zij de zalf over Zijn hoofd heeft uitgegoten. Het een sluit het ander niet uit. Elke evangelist vertelt vanuit zijn eigen perspectief waardoor de verhalen elkaar aanvullen. Door deze zalving werd het gehele huis vervuld van de heerlijke reuk van de zalf. Johannes laat nog even in het midden waarom ze dit heeft gedaan. Hij richt de aandacht op Judas (vers 4). Johannes maakt duidelijk dat het gaat om die discipel, die de Heere Jezus later zal verraden.

Judas is geïrriteerd door dit voorval (vers 5). Hij vindt het verspilling. Dat brengt hij naar voren door een vroom alternatief neer te leggen. Waarom is deze zalf niet verkocht? Met de opbrengst van 300 penning (het dagloon voor een arbeider was één penning) hadden heel wat armen geholpen kunnen worden. De andere evangeliën laten zien dat de andere discipelen toen met Judas' opmerking instemden. Nu is Johannes zeer negatief over deze vraag (vers 6). Zijn commentaar is duidelijk. Hij is er later wel achter gekomen dat wat Judas hier zegt, niets te maken heeft met zorg om de armen. Hij is een dief (Gr. kleptes wat wij kennen uit het woord kleptomaan). Hij droeg in de groep de beurs. Judas vervulde min of meer de rol van kassier, die zorgde voor de inkomsten en uitgaven. Nu grijpt de Heere Jezus in (vers 7). Ze mogen Maria niet aanvallen. Nadrukkelijk beschermt Hij haar. Hij geeft haar handeling ook betekenis. Ze heeft deze zalf bewaard voor Mijn begrafenis (Gr. entaphiasmos wat ook de voorbereiding van een lichaam voor een begrafenis aanduidt. Dat wat wij 'afleggen' noemen.). Zo wordt haar daad een aanwijzing van Zijn spoedige dood. Zo wordt haar daad hét moment waarop ze Zijn lichaam behandelen. Na Zijn dood is er eerst geen tijd en als ze daarna komen om Zijn lichaam te verzorgen, is Hij al opgestaan. Markus (Mark. 14: 3-11) vermeldt nog twee zaken die we hier niet vinden. Als eerste dat de Heere Jezus zegt dat Maria hierom herinnerd zal worden. Als tweede dat dit voor Judas het moment is dat hij besluit om de Heere Jezus over te leveren. Johannes laat dat rusten. Hij concentreert zich op de Heere Jezus (vers 8). Hij spreekt over de armen. Natuurlijk is de zorg om hen belangrijk. Maar zij zijn er altijd. 'Mij hebt gij niet altijd' (vers 8).

Rondom een stervende staat heel het gewone leven stil.

TER OVERWEGING

Maria toont haar liefde. Met de kinderen kunnen we bespreken dat het van belang is dat we een band van liefde krijgen met de Heere Jezus. Martha en Maria dienen hier met vreugde. Zoals je als moeder of vader met vreugde voor je kind zorgt. Zoals je met blijdschap dingen voor die ander doet, dankbaar dat je iets kunt doen. Deze gesteldheid maakt dat de dienst aan God een zaak van blijdschap is. Dat wordt dan merkbaar in heel je leven. We horen geen reactie van Maria op de woorden van Judas. Toch kunnen we aannemen dat dit haar geraakt heeft. Het is erg wanneer je iets met je hart doet en iemand anders veroordeelt dat. De kinderen herkennen dat. Ze weten dat het pijn doet als iemand jouw goede daad laag neerzet. We kunnen er over spreken dat ook daarom de woorden van Judas verkeerd zijn. Niet alleen, omdat hij niet echt voor de armen opkomt, maar ook omdat hij Maria krenkt. Het is goed om met de kinderen te spreken over de vraag of ook wij niet soms 'oordelend' spreken en anderen daarmee kwetsen. Onverhoord oordelen is zonde. We hebben niet alleen te kijken naar de daden van de ander, maar ook te vragen naar de intentie, naar het waarom achter die daden.

De Heere Jezus komt op voor Maria. Hij gaat beschermend voor haar staan. Dat mag ons troosten. Als wij ons niet kunnen verweren, zal Hij bescherming geven. Hij is tegelijk een voorbeeld. Komen wij op voor hen die belaagd worden? Voor hen die zwak zijn? Springen we voor ze in de bres? Spreek er eens over met de kinderen.

Maria verwijst met haar handeling naar het sterven van de Heere Jezus. Het onvoorstelbare zal gebeuren. Hij, Die het Leven is, zal sterven. Laten we als voorbereiding op Goede Vrijdag met de kinderen spreken over Zijn naderende begrafenis. Daar sterft Hij voor ons, zondige mensen. Daar verneert Hij Zich in de dood, opdat wij zouden kunnen leven door het geloof in Hem. Maria heeft dat, in tegenstelling tot de discipelen, heel scherp gevoeld. Juist Maria, de vrouw die altijd aan de voeten van Jezus zat. Die Zijn woorden hoorde en indronk. Het is goed om je voor te bereiden als een sterven dichtbij komt. Het is ook een voorbeeld voor ons. Misschien herkennen de kinderen het dat er weinig rondom een ziekbed wordt gesproken over het naderend sterven. De Heere Jezus doet dat door Maria wel. De kinderen zullen begrijpen dat er schroom is om over deze grote dingen te spreken, tegelijk mogen we dat niet uit de weg gaan.

Soms moeten we onder ogen zien dat het leven eindig is. Het kan een geweldige verdieping brengen in de gesprekken. Vaak gaat daar een groot getuigenis van uit.

b. De pijn van de overpriesters (Joh. 12: 9-11)

UITLEG VAN DE TEKST

Ondertussen (vers 9) is bekend geworden dat de Heere Jezus in Bethanië is. Het brengt een grote groep mensen op de been. Ze komen, zegt Johannes, niet alleen voor de Heere Jezus. Ze willen ook Lazarus zien. Daar kunnen we negatief over spreken (zoals we tegenwoordig 'ramptoeristen' zien), positief gezegd gaat hier een groot getuigenis van uit. Ze zien een mens die al begraven was en weer leeft. Ze zien de Mens, Die hem heeft opgewekt. De reactie van de overpriesters is negatief (vers 10). Ze zien dat de Heere Jezus aan populariteit wint. Als Hij klein en onbeduidend zou zijn gebleven, zou het misschien wel meevallen. Nu Hij op veel mensen een grote aantrekkingskracht heeft, leidt dit tot grote ontevredenheid bij de overpriesters. Het sterkt ze in hun besluit om Hem te gaan doden. Met name komt dat omdat veel mensen hen (de overpriesters) verlaten (vers 11). Dat is wat echt pijn doet. In plaats van tot hen te komen, gaan de mensen naar Jezus en geven Hem hun vertrouwen. Ze verliezen mensen. Ze hebben niet in de gaten dat ze hun eigen positie teveel zijn gaan lief krijgen. Ze waren aangesteld om te dienen, om mensen tot de Heere te leiden. Nu wordt duidelijk dat ze mensen niet allereerst aan de Heere wilden binden, maar aan zichzelf. Daarom doet het pijn als mensen hen loslaten en naar een ander gaan.

TER OVERWEGING

De opwekking van Lazarus heeft grote gevolgen. Positief is dat veel mensen daardoor hun vertrouwen op de Heere Jezus zijn gaan stellen. Negatief is dat dit tot grote irritatie leidt bij de tegenstanders van de Heere Jezus. Met de kinderen kunnen we spreken over dit effect. In onze tijd worden de kerken kleiner. Het lijkt ook wel alsof daardoor wat minder negatief gesproken wordt over geloof en kerk. Dat is maar schijn. Zodra de kerk aantrekkingskracht blijkt te hebben, zullen er heel wat negatieve krachten worden losgemaakt. Zodra de kerk te positief in het nieuws komt, zal dat een tegenreactie geven. Het is goed als de kinderen beseffen dat er altijd een strijd gaande is tussen de Heere en de vorst van de duisternis. Het kan even rustig lijken op het slagveld, maar er hoeft maar iets te gebeuren en de strijd laait op. Het is ontdekkend om te zien dat de pijn bij de overpriesters vooral het verlies van hun eigen positie betreft.

Dit is een valkuil voor heel wat christenen. Dominees die mensen aan zichzelf willen binden en niet allereerst aan de Heere Jezus. Die ook moeite hebben als er meer mensen naar een 'ander' gaan. Die moeite komt dan niet voort uit bezorgdheid, maar uit gekrenktheid. Laten we met de kinderen eerlijk onder ogen zien dat ons ego heel belangrijk voor ons is en dat dit vaak een grote rol speelt bij onze beoordeling van dingen. Het is goed wanneer we het bezien vanuit Gods kant. Dan is er vreugde om elk mens dat de Heere Jezus vindt, ongeacht welke weg die mens precies gegaan is of wie die mens heeft geleid.

c. Intocht te Jeruzalem (Joh. 12: 12-19)

UITLEG VAN DE TEKST

Nu is het moment gekomen dat de Heere Jezus Zich openlijk als de beloofde Messiaanse Koning bekend zal maken (vers 12). In bijvoorbeeld Joh. 6: 15 lezen we ook van een moment waarop het volk Hem koning wilde maken. Toen wilde de Heere Jezus dat niet. Nu wel. Nu is Zijn ure gekomen. Nu zal Hij intocht houden in Jeruzalem als de beloofde Koning. Eerst stuurt Hij twee van Zijn discipelen erop uit om in een dorpje vlak bij Jeruzalem een ezel (eigenlijk een ezelin en een veulen) op te halen (zie Matth. 21: 1-11). Op de jonge ezel, waarop nog nooit iemand heeft gereden, wil de Heere Jezus Jeruzalem binnen rijden (zie vers 14 en Mark. 11: 2). Het is niet 'zomaar' dat Hij Zijn intocht houdt op een ezel. Wie thuis is in de heilige Schrift, weet dat zo de beloofde Messiaanse Koning komen zal. Zo heeft Zacharia het in hoofdstuk 9: 9 geprofeteerd. Sions Koning zal komen, arm en rijdend op een ezel. Het enthousiasme bij het volk is groot (vers 13). De Joden, die op weg zijn naar Jeruzalem om het Pascha te vieren, beginnen de Heere Jezus te vereren als Koning. Zij trekken hun overkleden uit en spreiden deze uit op de weg. Anderen nemen takken van de bomen om daarmee de weg te bedekken (zie bijv. Matth. 21). Als het gerucht van de komende Koning Jeruzalem bereikt, trekt er zelfs een mensenmenigte de stad uit, om Hem te verwelkomen (zie Joh. 12: 12 en 18). Je ziet de mensen zwaaien en wuiven met de grote bladeren van palmbomen. Je hoort jong en oud roepen: 'Hosanna, gezegend is Hij, Die komt in de Naam des Heeren. Hij, Die is de Koning Israëls.' De bladeren van palmbomen zijn erg groot. Ze kunnen wel vijf meter lang worden en bijna een meter breed (natuurlijk zijn er ook kleinere bladeren). De palmtakken (palmblijden) zijn een symbool van vreugde en overwinning. Hier worden ze gebruikt om Jeruzalems' Koning te huldigen. Het woord 'Hosanna' betekent: geef nu hulp, geef nu heil.

Verder horen we uit de mond van het volk de woorden van Ps. 118: 26 (vers 13b). Uit vers 16 weten we dat zelfs de discipelen niet meteen begrijpen dat hun Meester met deze intocht in Jeruzalem de oude profetie van Zacharias in vervulling brengt (vers 14). Pas later dringt het tot hen door dat de Heere Jezus er ook hier nauwgezet voor zorgt dat alle oude Messiaanse profetieën in Hem worden vervuld. De mensen, die met de Heere Jezus meekomen, prijzen hun Koning aan bij iedereen die het horen wil. Zij vertellen dat Hij Lazarus uit de dood heeft opgewekt (vers 17). Zo groot en zo machtig is Hij. Het is met name dit gerucht waardoor de mensen uit Jeruzalem de stad verlaten om mee te doen met de huldiging van de komende Koning (vers 18). De Farizeeën merken wat er gebeurt (vers 19). De hele stad is in rep en roer. Zij zien hoe het volk de Heere Jezus als Koning binnenhaalt. Zij horen hoe het volk Hem vereert en prijst. Het maakt hen woedend en wanhopig. Met al hun listen tegen de Heere Jezus zijn zij nog helemaal niets opgeschoten. De Heere Jezus lijkt nog nooit zo geliefd bij het volk te zijn geweest als nu. Als het zo doorgaat, zal straks iedereen Hem nalopen... Dit besef zal hen uiteindelijk alleen maar aansporen om nog meer dan eerst te doen wat zij kunnen om Gods Zoon uit de weg te ruimen.

TER OVERWEGING

De Heere Jezus laat Zich hier bewust als Koning uitroepen. Toch is Hij er nu niet op uit om een aards koninkrijk op te richten (zie ook Zijn antwoord aan Pilatus in Joh. 18: 33-37). Wat het juichende volk en de discipelen niet begrijpen als zij hun Koning binnenhalen, zegt Hij Zelf openlijk: dat nu de ure is gekomen waarin Hij zal sterven. De Koning wordt Kruiskoning (zie het vervolg van Joh. 12). Het rijden op een ezelsveulen als zachtmoedige Koning, wijst op Zijn vernedering.

De Farizeeën staan machteloos in hun woede over de Koninklijke intocht van de Heere Jezus. Eventjes laat de Heere Jezus hen voelen dat niet zij met hun listige moordplannen het laatste woord hebben, maar dat Hij en Zijn Vader alle macht hebben in hemel en op aarde.

Toch wordt Koning Jezus straks de Kruiskoning. Zijn vijanden lijken hun zin gekregen te hebben en de Heere Jezus lijkt de grote verliezer. Maar Zijn kruisdood is niet het tragische einde van een mislukte poging om koning te worden. Juist in Zijn sterven aan het kruis zal Hij doen wat het volk vraagt in hun uitroep 'hosanna'. Juist als de Kruiskoning zal Hij hulp en heil geven. Hij zal verloren mensen redden van het verderf. Hij zal eeuwig Koning zijn van Zijn volk.

Zo mag u van Hem vertellen aan de kinderen 'Nooddruftigen zal Hij verschonen, aan armen uit genâ Zijn hulpe ter verlossing tonen... (Ps. 72: 7; zie ook andere verzen van deze Koningspsalm).' Aan u de mooie taak om op eenvoudige wijze aan de kinderen uit te leggen wat dit betekent!

GELOOFSLEER

- Heidelbergse Catechismus, zondag 12. Jezus is de Christus, de Gezalfde Koning van God.
- In de liefde van Maria wordt duidelijk dat zicht krijgen op de verlossing leidt tot een leven in dankbaarheid.